

HODNOTENIE DETÍ CUDZINCOV

Hodnotenie žiakov – detí cudzincov je pre učiteľov vzhľadom na ich odlišnú východiskovú situáciu oveľa náročnejšie ako obvykle. Hodnotenie takýchto žiakov je potrebné prispôbiť jednak existujúcim pravidlám hodnotenia ostatných žiakov v triede a jednak špecifickým výchovno-vzdelávacím potrebám žiakov – detí cudzincov.

Pri hodnotení detí cudzincov sa na základe Čl. 11 ods. 1 – 4 Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy postupuje ako pri hodnotení žiakov po prestupe na školu s iným vyučovacím jazykom.

Žiak 1. ročníka základnej školy, ktorého materinský jazyk je iný ako vyučovací jazyk navštevovanej základnej školy, sa hodnotí z vyučovacieho jazyka s prihliadnutím na úroveň prospechu z ostatných predmetov.

Žiak 2. až 9. ročníka sa počas dvoch hodnotiacich období hodnotí najmenej takou úrovňou prospechu, ktorá zodpovedá prospechu z vyučovacieho jazyka na poslednom vysvedčení.

Po uplynutí dvoch hodnotiacich období sa uplatňujú v ďalších dvoch hodnotiacich obdobiach z vyučovacieho jazyka miernejšie kritériá.

Pri hodnotení žiaka v prvom a druhom školskom roku sa hodnotia jeho vecné vedomosti a nie úroveň jeho jazykovej správnosti.

Odporúča sa, aby riaditeľ základnej školy, ak o to zákonný zástupca žiaka alebo plnoletý žiak požiadal, rozhodol o umožnení vzdelávania takéhoto žiaka podľa individuálneho učebného plánu podľa § 26 školského zákona.

▪ slovné hodnotenie

Pri hodnotení žiakov – detí cudzincov sa v počiatočných fázach ich začleňovania do výchovno-vzdelávacieho procesu ako najvhodnejšie ukazuje slovné hodnotenie. Klasické známky ako sociálna vzťahová norma sú pri hodnotení týchto žiakov vzhľadom na ich počiatočnú jazykovú bariéru nepoužiteľné. V porovnaní s ostatnými spolužiakmi buď zostávajú za hranicou možného úspechu, alebo ich „dobré“ známky pôsobia problematicky. Slovné hodnotenie môže vyzdvihnúť úspechy žiaka, malo by jemu, ale aj učiteľovi a rodičom ukázať, čo už žiak zvládol, čo ho ešte čaká a pod. Pri hodnotení je potrebné sústrediť sa najmä na individuálne hodnotenie pokrokov, oceniť vynaložené úsilie, neporovnávať výkon so spolužiakmi. Nezabudnúť pritom na jazykovú bariéru žiaka a jeho rodičov (zákonného zástupcu) a overiť si, či žiak aj rodičia (zákonný zástupca) porozumeli hodnoteniu. Ak hodnotíme podľa vopred dohodnutých kritérií a oboznámime s nimi žiaka, rodičov (zákonného zástupcu) a spolužiakov, nemali by podobné problémy nastať.

Učiteľia hodnotia písomný prejav žiakov – detí cudzincov počtom chýb. Pri postupnom znižovaní počtu chýb učiteľ môže ohodnotiť žiakov aj známku, ktorá slúži len ako motivačný faktor.

Učiteľ hodnotí u žiakov vecné vedomosti a nie úroveň jazyka. Môže žiaka ústne preskúšať formou otázok. Častejšie je však používaná otázka, na ktorú sa od žiaka očakáva jednoslovná odpoveď, príp. len odpoveď ÁNO/NIE. Časom učiteľ kladie otázky, na ktoré žiaci reagujú spontánne a dlhšími vetami.

riaditeľka Základnej školy s materskou školou, Odborárska ulica, Bratislava

▪ sebahodnotenie

Sebahodnotenie rozvíja kognitívne spôsobilosti žiaka, ako je napríklad monitorovanie vlastného pokroku v učení, uvedomovanie si svojich schopností, štýlov učenia a kladenia si vlastných cieľov. Proces hodnotenia prebieha zo začiatku v materinskom jazyku žiaka. Medzi najčastejšie metódy sebahodnotenia patria: *portfólio*, *denníky*, *rozhovory s učiteľom* a *dotazníky*.

Portfólio obsahuje sebahodnotiace záznamy, hodnotenie učiteľom a zbierku prác, ktoré žiak vytvorí počas určitého obdobia. Súčasťou portfólia môžu byť písomné práce, kresby, projekty a pod., ktoré si do portfólia vyberá žiak podľa vlastného uváženia.

Európske jazykové portfólio (EJP) ako štruktúrovaná zbierka dokumentov s príkladmi osobných prác slúži na to, aby jeho vlastník mohol dokumentovať svoju viacjazyčnosť a jazykové kompetencie, proces učenia sa, svoje kontakty s jazykmi a interkultúrne skúsenosti v jednotlivých jazykoch.

EJP pre tri rôzne cieľové skupiny učiacich sa:

Európske jazykové portfólio pre žiakov vo veku 7 – 10 rokov

Európske jazykové portfólio pre 11 – 15-ročných žiakov

Európske jazykové portfólio 16+

Pre učiteľov sú k dispozícii príručky:

EJP. Príručka pre učiteľov a školiteľov

EJP: tam, kde sa stretávajú pedagogika a hodnotenie

EJP. Príručka na plánovanie, implementáciu a hodnotenie celoškolských projektov

EJP pozostáva z troch častí: *Jazykový pas*, *Jazykový životopis* a *Zbierka prác a dokladov*.

Jazykový pas: poskytuje prehľad schopností učiaceho sa v rôznych jazykoch v určitom čase.

Prehľad obsahuje definície jednotlivých zručností a platné porovnateľné úrovne, ako sú publikované v Spoločnom európskom referenčnom rámci.

Jazykový životopis: uľahčuje žiakovi preniknúť do plánovania, premýšľania o procese a pokroku v učení sa a do ich hodnotenia. Povzbudzuje žiaka k stanoveniu, čo dokáže urobiť v každom jazyku a k zhrnutiu informácií o jazykových a kultúrnych skúsenostiach. Je zostavený tak, aby pomohol presadiť mnohojazyčnosť, t. j. rozvoj kompetencií vo viacerých jazykoch.

Zbierka prác a dokladov: ponúka žiakovi príležitosť povyberať materiály na zdokumentovanie a ilustráciu výkonov a skúseností, zaznamenaných v Jazykovom životopise alebo v Jazykovom pase.

↗ Európske jazykové portfólio:

https://www.statpedu.sk/files/articles/nove_dokumenty/aktuality/EJP_7_10_pdf_verzia.compressed.pdf

EURÓPSKE JAZYKOVÉ PORTFÓLIO PRE ŽIAKOV VO VEKU 7 – 10 ROKOV

JAZYKOVÝ PAS (ukážka)

Do tabuľky zapíš dátum, kedy sa Ti podarilo danú úroveň dosiahnuť.

Jazyk

A1			
	S veľkou pomocou ☀️	S malou pomocou ☀️☀️	Bez pomoci ☀️☀️☀️
Rozhovory			
Samostatný ústny prejav			
Písanie			

JAZYKOVÝ ŽIVOTOPIS (ukážka)

Jazyky v mojej škole
Languages at my school

V mojej škole sa hovorí týmito jazykmi
We speak these languages at my school

Prehľad jazykov, ktoré sa učím / Liste des langues que j'apprends

Jazyky Languages Sprachen Langues	Odkedy sa učím When I started learning Seit wann lerne ich J'apprends depuis	Kde Where Wo Où

JAZYKOVÝ ŽIVOTOPIS – MOJE POKROKY (ukážka)

Písanie
Schreiben

	A1
1.	Dokážem odpísať slová a vety, napríklad z grafu alebo z pokynov. Ich kann Wörter und Sätze abschreiben, z.B. aus Diagrammen oder Anweisungen.
2.	Viem napísať jednoduché vety o sebe, napríklad kde bývam a čo robím. Ich kann einfache Sätze über mich schreiben, z.B. wo ich wohne und was ich mache.
3.	Viem napísať jednoduchú pohľadnicu (napríklad kde som, aké je počasie a ako sa mi páči na dovolenke). Ich kann eine einfache Postkarte schreiben (z. B. wo ich bin, wie das Wetter ist und wie es mir im Urlaub gefällt).
4.	Viem napísať niekoľko viet o sebe, o svojej rodine, kde bývam, o svojej škole. Ich kann einige Sätze über mich, über meine Familie, wo ich wohne und über meine Schule schreiben.
5.	Viem vyplniť dotazník (meno, adresa, vek). Ich kann einen Fragebogen ausfüllen (Name, Adresse, Alter).
6.	Viem napísať jednoduché odkazy a poznámky (napríklad „výborne“, „dnešná úloha“). In der Klasse verstehe ich einfache schriftliche Hinweise und Bemerkungen (zum Beispiel „sehr gut“, „die heutige Hausaufgabe“).

	Jazyk	☀️	☀️ ☀️	☀️ ☀️ ☀️
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				

Denník je tvorený žiakom, rodičom alebo učiteľom. Pri jeho príprave sa vychádza zo skutočnosti, že najväčšou motiváciou pre komunikáciu s okolím má žiak vtedy, ak chce sprostredkovať vlastné zábery, zážitky, skúsenosti. *Denník* je preto individualizovaný podľa zážitkov, preferencií a konkrétnych osobných údajov žiaka.

Denník tvorí bezlinajkový zošit formátu A4, ktorého obsah postupne dotvára žiak spolu s rodičmi, učiteľmi vlepovaním obrázkov, fotografií, dokresľovaním, dopisovaním lexikálnej zásoby alebo dialógov, ktoré odzneli v určitých situáciách.

Tvorba Denníka nie je jedinou požiadavkou zmysluplného použitia tejto pomôcky. Dôležitou aktivitou je „čítanie“ a komunikácia o zobrazenom obsahu. Počas práce s Denníkom je možné komunikáciu zamerať na konkrétny jav – rozvoj lexikálnej zásoby, tvorbu viet a pod. Denník pomáha aj pri porozumení prepojenia hovorenej a písanej podoby jazyka, keďže pri jeho tvorbe sa používa zapisovanie slov či konkrétnych dialógov (pre žiakov neovládajúcich latinku sa odporúča tlačené písmo).

Denník slúži aj ako podpora spolupráce rodiny a školy. Žiak môže spolu s rodičmi dopĺňať obsah denníka. Rodič sa takto dozvie, ako sa jeho dieťaťu darí v danej téme. Podľa Denníka môže žiak porozprávať rodičom, čo robí a zažíva v škole.

▪ hodnotenie spolužiakmi

Hodnotenie spolužiakmi má mať motivačnú funkciu, viesť žiakov k väčšej vzájomnej tolerancii a naučiť ich všímať si pozitíva práce spolužiakov, čo môže pozitívne ovplyvniť atmosféru v triede, učí žiakov rešpektovať jeden druhého.

▪ Testovanie 5, Testovanie 9

Ak je dieťa cudzinca vo vyučovacom predmete slovenský jazyk a literatúra hodnotené klasifikačným stupňom nedostatočný, absolvoval alebo neabsolvoval, externého testovania sa so súhlasom riaditeľa školy nemusí zúčastniť.¹

Na externom testovaní T5 a T9 sa podľa § 155 ods. 5 školského zákona zúčastňujú všetci tzv. „riadni“ žiaci, nie však žiaci – deti cudzincov podmiennečne zaradení do príslušného ročníka. Tzn., že žiaci – deti cudzincov, ktorí boli podmiennečne zaradení do piateho alebo deviateho ročníka základnej školy v tom istom roku, v ktorom sa koná externé hodnotenie, sa tohto externého hodnotenia nezúčastňujú.

¹ § 146 ods. 10 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon).

Legislatíva

Metodický pokyn č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy [on-line]. Vydalo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v zmysle ustanovenia § 14 ods. 1 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. [cit. 07. 11. 2020]. Dostupné z: [Metodický pokyn č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy | Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky \(minedu.sk\)](#)

Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Literatúra

ĎURANOVÁ, Denisa. Európske jazykové portfólio [on-line]. In *Jazyk a literatúra*, roč. 6, 2019, č. 1 – 2, s. 38 – 42. ISSN 1339-7184. [cit. 07. 11. 2020]. Dostupné z: <https://www.statpedu.sk/images/sk/publikacna-cinnost/casopisy/jazyk-literatura/2019/1-2-jal-2019.pdf>

ĎURANOVÁ, Denisa – PÍŠOVÁ, Janka. *Vstupná analýza zameraná na základné informácie týkajúce sa vzdelávania detí cudzincov v Slovenskej republike. Príklad dobrej praxe školy v oblasti inklúzie detí cudzincov* [on-line]. Projekt Erasmus+ č. 2016-1-1-CZ01-KA202-024034 Teacher's training to the inclusion of the children of foreigners. [cit. 04. 04. 2021]. Dostupné z: <https://www.statpedu.sk/sk/o-organizacii/projekty/erasmus-vzdelavanie-ucitelov-k-inkluzii-deti-cudzincov/>

Európske jazykové portfólio pre žiakov vo veku 7 – 10 rokov. Slovenská republika [on-line]. Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2016. 64 s. ISBN 978-80-8118-185-6. [cit. 17. 01. 2021]. Dostupné z: https://www.statpedu.sk/files/articles/nove_dokumenty/aktuality/EJP_7_10_pdf_verzia.compressed.pdf

Európske jazykové portfólio 16+. Slovenská republika [on-line]. Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2014. 136 s. ISBN 978-80-8118-117-7. [cit. 17. 01. 2021]. Dostupné z: <https://www.statpedu.sk/sk/publikacna-cinnost/odborne-informacie/europske-jazykove-portfolio-16/>

KVAPIL, Roman et al. *Slovenčina ako cudzí jazyk. Príručka pre učiteľov* [on-line]. Bratislava : MPC, 2018, s. 16. ISBN 978-80-565-1440-5. [cit. 17. 01. 2021]. Dostupné z: <https://archiv.mpc-edu.sk/sk/slovencina-ako-cudzi-jazyk>

LITTLE, David. *Európske jazykové portfólio. Príručka na plánovanie, implementáciu a hodnotenie celoškolských projektov* [on-line]. Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2014. 44 s. ISBN 978-80-8118-118-4. [cit. 17. 01. 2021]. Dostupné z: <https://www.statpedu.sk/sk/publikacna-cinnost/odborne-informacie/europske-jazykove-portfolio/>

LITTLE, David – PERCLOVÁ, Radka. *Európske jazykové portfólio. Príručka pre učiteľov a školiteľov* [on-line]. Preklad: A. Stankovianska. Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2002. 75 s. ISBN 80-857652-8. [cit. 17. 01. 2021]. Dostupné z: <https://www.statpedu.sk/sk/publikacna-cinnost/odborne-informacie/europske-jazykove-portfolio/>

LITTLE, David. *Európske jazykové portfólio : tam, kde sa stretávajú pedagogika a hodnotenie* [on-line]. Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2014. 27 s. [cit. 17. 01. 2021]. Dostupné z: <https://www.statpedu.sk/sk/publikacna-cinnost/odborne-informacie/europske-jazykove-portfolio/>

Vzdelávanie detí cudzincov na Slovensku. Príklady dobrej praxe [on-line]. (Ed. Peter Drál'). Bratislava : Nadácia Milana Šimečku a centrum pre výskum etnicity a kultúry, 2011. 131 s. [cit. 07. 11. 2020]. Dostupné z: [Vzdelavanie-deti-cudzincov-priklady-dobrej-praxe.pdf \(cvek.sk\)](#)

Spracovali: PhDr. Janka Píšová, PhD., Mgr. Karol Csiba, PhD., PhDr. Denisa Ďuranová

Grafické spracovanie: Ing. Gabriela Némethová

Ilustrácie: Margo Uralskaya

Podklad je súčasťou intelektuálneho výstupu *Manuál pre inklúziu detí cudzincov do výchovno-vzdelávacieho procesu v Slovenskej republike v rámci projektu č. 2019-1-SK01-KA201-060698 Slovenčina pre deti cudzincov – pomôcka pre pedagógov a rodičov pri inklúzii detí cudzincov do výchovno-vzdelávacieho procesu v Slovenskej republike, ktorý je financovaný Európskou úniou v rámci programu Erasmus+*.

Koordinátori: PhDr. Janka Píšová, PhD., Mgr. Karol Csiba, PhD., PhDr. Denisa Ďuranová